

AH-I/Sanskrit/CC-I/17

B.A. 1st Semester (Honours) Examination, 2017 (CBCS)**Subject : Sanskrit****Paper : CC-I****Time: 3 Hours****Full Marks: 60***The figures in the margin indicate full marks.*

1. प्रत्येकात् विभागात् न्यूनतया प्रश्नत्रयं स्वीकृत्य दशप्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीमाश्रित्य समाधीयताम्।

निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে দশটি প্রশ্নের উত্তর সরল সংস্কৃতে দেবনাগরী লিপিতে লিখতে হবে। প্রত্যেকটি বিভাগ থেকে অন্তত তিনটি করে প্রশ্নের উত্তর অবশ্যই করতে হবে।

2×10=20

বিভাগ: 'ক'

বিভাগ 'ক'

- (a) वाल्मीकि-मुखात् निर्गतः आदिश्लोकः लिख्यताम्।
বাল্মীকির মুখ থেকে উৎসারিত প্রথম শ্লোকটি লেখো।
- (b) 'रघुवंशम्' इति महाकाव्यस्य टीकाकारस्य तस्य टीकायाश्च नाम लिख्यताम्।
'रघुवंशम्' महाकाव्यের টীকাকার ও তাঁর রচিত টীকার নাম লেখো।
- (c) 'आसीत् स दोलाचलचित्तवृत्तिः'
'स' इत्यनेन कः बोध्यते? केन कारणेन स एवम् अभवत्?
'स' পদের দ্বারা কাকে বোঝানো হয়েছে? তাঁর এরূপ অবস্থা হবার কারণ কী?
- (d) 'नाबुद्ध कल्पद्रुमतां विहाय जातं तमात्मन्यसिपत्रवृक्षम्'
— अस्य श्लोकस्य अन्तर्निहितार्थः स्पष्टीक्रियताम्।
— শ্লোকটির অন্তর্নিহিত অর্থ লেখো।
- (e) प्रकृति-प्रत्ययः निरूप्यताम् :
প্রকৃতি-প্রত্যয় লেখো :
- (i) जगाद
জগাদ
- (ii) अपवादः
অপবাদঃ

Please Turn Over

বিভাগ: 'খ'

বিভাগ 'খ'

- (f) 'কিরাতার্জুণীয়ম্' ইতি কাব্যং কেন বিরচিতম্? কাব্যেঽস্মিন্ কতি সর্গাঃ বিদ্যন্তে?
'কিরাতার্জুণীয়ম্' কাব্যটি কে লিখেছেন? এর সর্গসংখ্যা কত?
- (g) 'ধিনোতি হব্ধেন হিরণ্যরেতসম্'
কোঽসৌ জনঃ প্রতীয়তে? কথমিদং কৃতং তেন?
এখানে কার সম্পর্কে এ কথা বলা হয়েছে? তিনি কেন এরূপ বলেছেন?
- (h) সন্ধিবিচ্ছেদঃ ক্রিয়তাম্ :
সন্ধিবিচ্ছেদ করো :
- (i) ভবজ্জিগীষয়া
ভবজ্জিগীষয়া
- (ii) কৃত্যাধিপত্যামিব
কৃত্যাধিপত্যামিব
- (i) 'কিস্সরা' ইতি পদে কীং বোধ্যতে? 'ক্ষেম' ইতি শব্দস্য কোঽর্থঃ?
'কিস্সরা' পদের দ্বারা কী বোঝানো হয়েছে? ক্ষেম শব্দের অর্থ কী?
- (j) 'তবাবিধানাদ্ ব্যথতে নতাননঃ'
— অস্য শ্লোকস্য অন্তর্নিহিতার্থঃ নিরূপ্যতাম্।
— এই শ্লোকটির অন্তর্নিহিত অর্থ লেখো।

বিভাগ: 'গ'

বিভাগ 'গ'

- (k) 'বৃহত্ত্রয়ী' শব্দেন কীং প্রতিপাদ্যতে?
'বৃহত্ত্রয়ী' বলতে কী বোঝো?
- (l) ভট্টিকাব্যে কতি কাণ্ডাঃ সন্তি? তेषাং নামানি লিখ্যন্তাম্।
ভট্টিকাব্যের কয়টি কাণ্ড? নামগুলি লেখো।
- (m) রামায়ণমবলম্ব্য একস্য মহাকাব্যস্য নাম লিখ্যতাম্। কেন রচিতং মহাকাব্যমিদম্?
রামায়ণকে অবলম্বন করে রচিত একটি মহাকাব্যের নাম লেখো। মহাকাব্যটির রচয়িতা কে?
- (n) সংক্ষিপ্ত টীকা লিখ্যতাম্— গীতগোবিন্দম্
সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো— গীতগোবিন্দম্
- (o) 'শিশুপালবধম্' ইতি মহাকাব্যং কেন বিরচিতম্? অস্য মহাকাব্যস্য উৎসগ্রন্থঃ কঃ?
'শিশুপালবধম্' — কার লেখা? এর উৎস গ্রন্থ কী?

2. নিম্নলিখিতপ্রশ্নে যথেষ্ট প্রশ্ন চতুষ্টয় লিখ্যতাম্, তন্মধ্যে প্রশ্নদ্বয় অবশ্যমেব সংস্কৃতভাষয়া লিখ্যতাম্। 5×4=20
নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে চারটি প্রশ্নের উত্তর লিখতে হবে। তার মধ্যে দুটি অবশ্যই সংস্কৃত ভাষায় লিখতে হবে।

(a) বঙ্গভাষয়া অনুবাদঃ ক্রিয়তাম্ :

বাংলা ভাষায় অনুবাদ করো :

স কিংবদন্তী বদতাং পুরোগঃ

স্ববৃত্তমুদ্রিষ্য विशुद्धवृत्तः।

সর্পাধিরাজরুভুজোপসর্প

प्रपच्छ भद्रं विजितारिभद्रः॥

অথবা,

अथानुकूलश्रवणप्रतीतिमत्र

सुभिर्युक्तधुरं तुरङ्गैः।

रथं सुमन्त्रप्रतिपन्नरश्मिमारोप्य

वैदेहसुतां प्रतस्थे॥

(b) বঙ্গভাষয়া অনুবাদঃ ক্রিয়তাম্ :

বাংলা ভাষায় অনুবাদ করো :

विशङ्कमानो भवतः पराभवं

नृपासनस्थोऽपि वनाधिवासिनः।

दुरोदरछद्मजितां समीहते

नयेन जेतुं जगतीं सुयोधनः॥

অথবা,

महौजसा मानधना धनार्चिता

धनुर्भृतः संयति लब्धकीर्तयः।

न संहास्तस्य नभिनवृत्तयः

प्रियाणि वाञ्छन्त्यसुभिः समीहितुम्॥

(c) সপ্রসঙ্গং সরলসংস্কৃতভাষয়া ব্যাখ্যায়তাম্ :

সপ্রসঙ্গ সরলসংস্কৃত ভাষায় ব্যাখ্যা লেখো :

राजर्षिवंशस्य रविप्रसूतेरुपस्थितः

पश्यत कीदृशोऽयम्।

मत्तसदाचारशुचेः कलङ्कः

पयोवातादिव दर्पणस्य॥

অথবা,

तथापि जिह्मः स भवज्जिगीषया

तनोति शुभ्रं गुणसम्पदा यशः।

समुन्नयन् भूतिमनार्यसङ्गमाद्

वरं विरोधोऽपि समं महात्मभिः॥

(d) संस्कृतभाषया भावसम्प्रसारणं कुरु :

সংস্কৃতে ভাবসম্প্রসারণ করো :

यशोधनानां हि यशो गरीयः।

अथवा,

हितं मनोहारि दुर्लभं वचः।

(e) शिशुपालवधमिति काव्यस्य प्रणेता कः? कति सर्गाः अस्मिन् काव्ये विद्यन्ते? अस्य ग्रन्थस्य उत्सः कः?

शिशुपालवधम् কাব্যের রচয়িতা কে? এই কাব্যে কতগুলি সর্গ আছে? গ্রন্থটির উৎস কী?

(f) बुद्धचरितमिति महाकाव्यम् केन विरचितम्? अस्मिन् महाकाव्ये कति सर्गाः विद्यन्ते? अस्य महाकाव्यस्य वैशिष्ट्यानि समासतः लिख्यन्ताम्।

বুদ্ধচরিত মহাকাব্য কে রচনা করেছেন? এই মহাকাব্যে কতগুলি সর্গ আছে? এই মহাকাব্যের বৈশিষ্ট্যগুলি সংক্ষেপে লেখো।

3. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयं लिख्यताम् :

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

10×2=20

(a) भ्रातॄणां समीपे सीतापरित्यागविषये रामचन्द्रेण प्रदत्ताः युक्तिनिचयः विशिलष्यन्ताम्।

রামচন্দ্র সীতাপরিত্যাগ বিষয়ে ভ্রাতাদের কাছে যে যুক্তিগুলি প্রদর্শন করেছেন সেগুলি বিশ্লেষণ করো।

(b) कः वनेचरः? वनेचरस्य वक्तव्यं विशदीक्रियताम्।

বনেচর কে? বনেচরের বক্তব্য আলোচনা করো।

(c) कालिदासरचितानि महाकाव्यानि आलोच्यन्ताम्।

কালিদাস বিরচিত মহাকাব্যগুলি আলোচনা করো।

(d) टीका लिख्यताम् :

টীকা লেখো :

(i) सौन्दरानन्दः

সৌন্দরানন্দঃ

(ii) नैषधचरितम्

নৈষধচরিতম্